

LETRO INTERNACIONAL

(jurnaleto transfrontiera)

Organ o dil stabilista skolo

Nº 3 Mayo - Junio 2001.

Aparas ye singla duesma monato.

Yarala abono-preco : Francia 20 franki (3,05 euri).

Yardia doneo press : FRANCIA 25 franki (3,50 euro).
Redaktero : Jean Martignon, 12, rue Maurice Utrillo F-91600 Savigny sur Orge – Francia
elektronika adresi (e-mail) jeanmartignon@minitel.net e
martignon.jean@wanadoo.fr

mattigron.jean@wanadoo.fr

LA PAPIRO DA ANANA

Anana esis la skribisto-chefo dil Egiptiana faraono Sethi II (XIVma yarcento a.K.). En lua papiro lu skribas pri la nemortiveso dil anmo e pri la enigmato dil vivo same kam pri la morto segun maniero qua memorigas stranje la sud-Amerikana poemantaro ante Kristofo Kolombo. uen :

Séthi II (v. 1210 - v. 1205 av. J.C.)

"Lektez, vi qui deskovros ico, dum la futura tempi, se via dei donos a vi la kapableso lektar. Lektez, ho filii dil futuro, saveskez la sekreti dil pasinteso, qua semblas esar fora a vi, ma qua esas en la realeso tante proxima. La homi ne vivas nur unfoye por desaparar definitive pose, li vivas plura vivi en diferanta loki, ma sempre en ica mondo. Ed, inter singla vivo, esas velo di obskureso..."

Quale onu povas konstatar, la iniciita anciena Egiptiani havis spirituala kredo tre simila ad olta dil Hinduismo e Buddhismo.

KANDE LA CIRKONSTANCI ESAS FAVOROZA – YENOVK E. LAZIAN

Rezumo di lo preirinta : Furtisto eniras lojeyo duminstante senhoma.

– Ma ne por impresar detektivi me eniris la koqueyo. Me ekposhigas reto e saketo kun streta kolo. Ka restas enmonde mem un naivo, qua ne savas ke homi celas sua precoza kozi en rizo ed altrra granaro en koqueyi.

Me prenas grandeta rizuyo e varsas la kontenajo tra la reto aden la sako. Me ja palpas kozeti enfunde di la reto. La petri brilas quale aquo di montala fonto. Me varsas la rizo itere en lua kontenuyo e...subite sukusesas pro la telefonilo-sonado. Pos kelka sonadi paroleskas la respondilo. "Vu esas bonordine che la gesiori Pelango. Ni absentesas duminstante..."

– Lera, me vartis tua advoko, ma ne plus povas. Quarima horo pos nun me esos che tu. Ti-i-il kantatre dicis mulierala voce.

"Quala despoliteso : adkurar seninvite pensis me. En la lojeyo regnas desordinego, la ex-dejuno di sioro Pelango esas surtable... La vesti di mea quaza kuzino diskushas cirkume... E yen, trans la pordo me klare audas :

- Do, bona vespero, siorino Lera.
- Bona, bona, amikaji a vua spozino.
- Danko, infalible...

e la acensilo duras acensar. Klefogrincado anuncas la arivo di la lojantino.

"Adube ? Adsub la kanapeo ? Aden la latrino ?" fulminrapide pensas me. Yes, la lasta loko esas plu sendanjera.

- Roberto ? Ka tante frue ja heme ?
- Uhu, – me expiras.
- Me tote obliuiis telefonar a Niki. Me iras komprar kuki, versimile el venos cavespere.
- Uhu.
- Ka vu standas bone ? Me dicas ya : "ne manjez la hanino-karno, ja hiere ol odoris kelkete nefresha. Ka ? Yen mesajo... "Lera, me expektis tua advoko..." Roberto, Roberto surmetez la vesti, ni hastez !
- Uhu.
- Yes probable, wiskio esas ecelanta medikamento ! Vu pardrinkis duima boteledo de ol ! Quale vu povos vehar se Niki demandos ke ni rikonduktez el adheme ? Nu, tante plu bone. Til quik !

La pordo klakas klozesante, zumas la decensanta acensilo. Me ekiras de mea refujeyo. La telefonilo sonas itere. Rauka voce surbendesas.

- Lara, me esas survoye a la airportuo. Ni sucesis signatar la kontrato e me devas urjante fine pritraktar la restajo dil kondicioni surloke. Me advokos morge posdimeze. Kisegi !

"Bona voyago", – dicas me, – "Siorino Pelango ne lasos tranquila la policistaro. Til la morga dimezo el advokos telefone omna hospitali dil urbo serchante la jus desparinta spozulo. E pos tante tarda e tante defora riaparo, evidenteskos ke ne la spozulo forflugis ma la mikra precoza kozi."

Mea fingro senkompare presas la swichilo. "La mesajo parefacita. La mesajo parefacita", – tranaze repetas la mashinatra voce.

FINO

>>>

PLATON

Platon naskis en potenta aristokrata familio, en 428 a. K. cirkume, lor la unesma yari dil Peloponneso-milito en Athina – ecepte ke ico eventabus

en Egina. Kom yuna viro, il destinis su a politika kariero, ma la tiraneso di le Triadek, impozata ad Athina ye la fino dil Peloponneso-milito, same kam la proceso kontre Sokrates chanjigis lua inklino.

Quankam Platon divenis famoza kom pensero pri la generaci^{on}i vivanta pos ilu, il ipsa opinias ke lua precipua realigajo esas la kreado (ye 387 a. K. cirkume) e la direkto dil Akademio, t.e. filozofiala e ciencala skolo, di qua la nomo venas de la gardeni di Akademos ube ol establisesis. En ica loko efektigesis la chefa kozo dil granda progresi pri matematiko dum la IVma yarcento a.K., precipue koncerne geometrio.

La skriburi di Platon prizentesas sub formo di dialogi plubeligita per agreabla o dramatatra ceni; ica dialogi povas lektesar quale teatrali. Platon, qua nulatempe aparas personale, intervenigas historiala personi, tale Sokrates - qua esas nekontestable la filozofo qua influis il admaxime -, Parmenides o Timeos. Tamen, esas ofte desfacila savar en qualia proporciono ica filozofii expresas lia propra penso od olta da Platon.

Se esas desfacila, e mem neposibla, rezumar la filozofio da Platon, on povas tamen saliigar kelka precipua temi. Oli traktesas - min o plu profunde - en "la Republiko" ofte konsiderata kom la maxim importoza verko dal filozofo.

Tale, en la libro VII, Platon rakontas la mito dil Kaverno. Homi vivas en kaverno, kun dorso opozita a l'enireyo de-ube la sunala lumo venas. Li kredas ke la ombri dil objekti jacanta extere, esas la realeso. Ica alegorio esas intencita montrar ke la homala stando limitizas la percepto dil realeso (la Idei reprezentita per la objekti extere dil kaverno) ye la fenomeni (la ombri). Platon opinionas ke omna savo esas rimemoro, tandem pos livir la chanjema mondo dil fenomeni, la anmo retrovenas a la stabila mondo dil Idei a qua ol apartenas. Talmaniere la filozofio posibligas, mediace dal dialektiko, transirar de la sentebla mondo dil percepti a la intelektebla mondo dil Idei, por fine atingar la prima principio dil universo nome la ideo di lo Bona.

Parto di "la Republiko" konsakresas a politiko. Platon deskriptas en ol la ideala civito. La filozofo komence dividis la habitantaro segun tri kategorii : la mestieristi o rurani, la militisti e la judiciisti. En ica kadro, la autoritato mustas donesar a filozofa judiciisti sen pekuniala sucii e konseque apta, danke lia etikala ed intelektala kapablesi, acesar l'ideo di lo Bona. Tala guidisti povus nur, segun Platon, laborar por lo bona di la komuneso prefere kam por l'avantajo di aparta interesti.

Tradukita de extrakturo de libro pri ATHINA E LA GREKA INSULI

For more information about the study, please contact Dr. Michael J. Hwang at (310) 794-3030 or via email at mhwang@ucla.edu.

ALTRA REVIST POR L'IDISTARO

PROGRESO e LA KORDIEGO GEYAL adreso : Hans Stuifbergen
Ceramplein 76 hs. 1095 BZ Amsterdam, Nederland.

e-adreso : indo-info@chello.nl

Nova lektajo : LA SPEGULO GRANDA tradukita ad Ido da nia samideano Hans Stuifbergen. Tre kruela rakonto Araba pri dementeso e mortigo per egorjo. Ico tre pensigas pri la nunala eventi di Algeria, kande la islamisti egorjas joyoze e pie la vilajani e rurani di ca desfortunoza lando. Se onu lojas fore de Algeria,

onu povas juar ica sangifanta literaturo. Por ti qui prizas ico...

RAPA NUI (Insulo di Pasko, Isla de Pascua, Île de Pâques) . .

Rapa Nui es la lokala nomo di triangulatra insulo proxim 3700 km de Chili e qua es la maxim estala kolonio dal Polineziani en la Pacifiko. La unesma Europano qua vidis ta insulo esis Nederlandano, Jacob Roggeveen, co eventis ye Paskala sundio 1722.

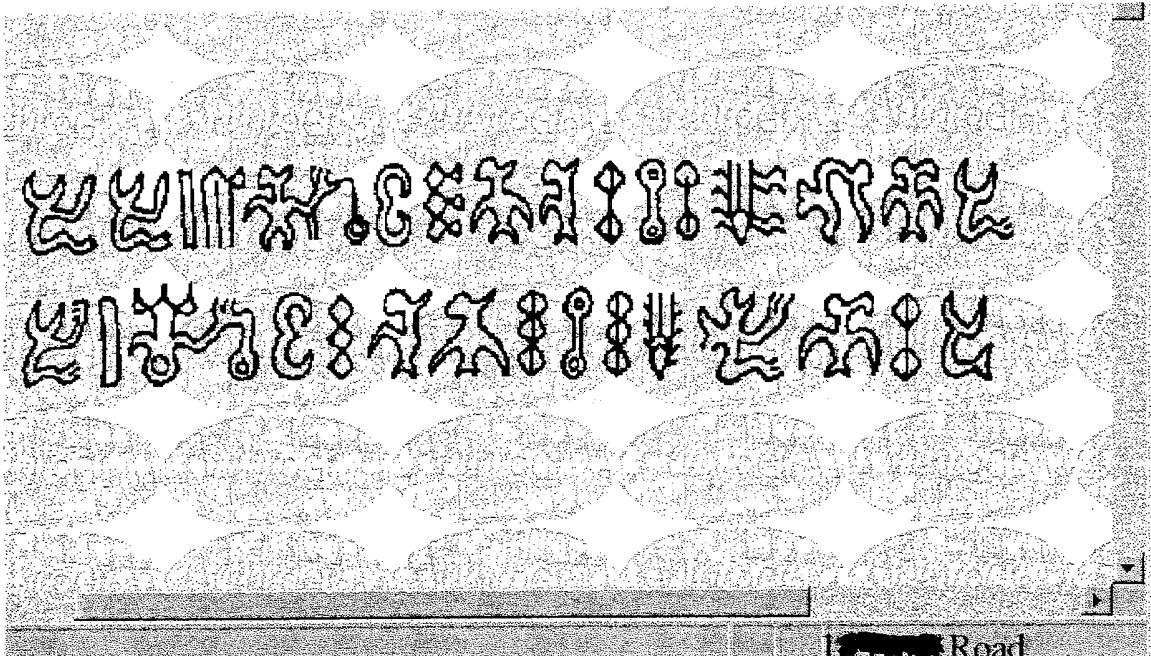
On kredas ke la Polineziani arivis en 400 p.K. e posible li ekpulsis plu frua populi qui havas origino en sud-Amerika. Evidenteso por tala influo esas petrala bloki, en certena muri, qui kunfitas tre precise, quale on vidas en Peru. Pluse on trovas la nutrajo-planto patato (sukroza terpomo). Ta planto on nuntempe trovas en omna parti di Pacifika landi ed ol esas tre nutriva.

Remarkinda kulturo developesis en Rapa Nui pro ke hodie ni povas admirar cirkum 600 statui (nomizita *moai*) di quaze homala formo, e possibla reprezentco di ancestri. Ta statuin on skultis ek volkanala petro e, kelkafoye, esas cilindratra "chapelo" ek reda petro.

Unesme la insulo posedis arbori e dika vejetantaro, ma kande tala havaji diminutis pro granda habitantaro, interna milito eventis proxim 1680 pK kun ocido e mem kanibalismo. Dum tempo di proxim 150 yari, multa de la statui renversesis ed esis frakasita. Pose, dum la dek-e-nonesma yarcento, Chiliani arivis e kaptis insulani quale sklavi. En 1888 Chili anexas la insulo. Dum recenta yari, on deskovris en celita kaverni, exempli di stranja skribado, ofte sur longa peci di ligno. Ta skribado (quan la habitanti nomizas *rongorongo*) havas homala ed animalal figuri ma la senco esis tote nekonocita. Plura tradukurin facis diversa linguisti, ma disputi duras.

Multa sugesti pri l'origino di la skribado sequis : lingui dil Indus-valo, hieroglifi di Egiptia, enskriburi di le Maya e mem stranja lingui ek spaco. La linguisto Dro. Steven Fischer, pos sep yari de laboro, sugestas ke tala skribado ne esas tre antiqua ma imitas l'aperto di pakto kun Hispania en 1744. Il kredas ke la *rongorongo* nur permanis til la arivo dil Chiliani, ma il sugestas tradukuro quan deskriptas diversa kantadi por sacerdoti. Altra linguisto, Dro. Jacques Guy ne asentas, e Ruso, Sergei Rjabchikov ofras alternativa interpretado. Entote, ankore existas nula-konkordo pri tradukuro, ma analizo dil osti per DNA (ADN o DNS) montras ke la nunal populi di Rapa Nui havas polineziala origino. Tamen plu frue, ka populi de sud-Amerika olim koloniigis ta insulo ? La voyajo di Thor Heyerdal sur "Kon Tiki" montras ke oceanala flui ed alizei povas portar maristi vers la westo. Klare, ni bezonas plusa exploradi por konstatatar kontentiganta respondo.

Da nia samideano R.A. Stevenson (Nov-Zelando)

[REDACTED] Road,

LA MISTERIOSA STELLO

